

Στις 11 Φλεβάρη του 2010 πέθανε ο Κόλιν Γουόρντ (Colin Ward), ο οποίος υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους αναρχικούς συγγραφείς του δευτέρου μισού του εικοστού αιώνα.

Γεννήθηκε σ' ένα προάστιο του Έσσεξ στις 14 Αυγούστου του 1924. Ο πατέρας του ήταν δάσκαλος και η μητέρα του στενογράφος.

Οι γονείς του ήταν πολιτικοποιημένοι και ο ίδιος θυμάται να παρακολουθεί ομιλία της Έμα Γκόλντμαν στην πρωτομαγιά του Λονδίνου το Ο Γουόρντ δεν ήταν καλός μαθητής στο σχολείο και έτσι τα παράτησε όταν έφτασε σε ηλικία 15 ετών και έπιασε δουλειά σε αρχιτεκτονικό γραφείο.

Κλήθηκε να υπηρετήσει τον αγγλικό στρατό το 1942, κατά τη διάρκεια του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου και τότε ήταν που ήρθε σε επαφή με τις αναρχικές ιδέες. Τον έστειλαν στη Γλασκώβη, όπου εκεί παρακολουθούσε εβδομαδιαίες συναντήσεις αναρχικών ομάδων και εντυπωσιάστηκε από το λόγο τους. Εκτός αυτού, στη Γλασκώβη υπήρχε η μοναδική βιβλιοθήκη που είχε μια πολύ πλούσια αναρχική βιβλιογραφία (Mitchell Library).

Άρχισε λοιπόν από τότε να αρθρογραφεί για αναρχικές εφημερίδες. Όταν αποστρατεύτηκε το 1947, τον κάλεσαν να συμμετέχει στη σύνταξη της εβδομαδιαίας αναρχικής εφημερίδας του Λονδίνου Freedom. Το 1966 παντρεύτηκε (με πολιτικό γάμο) την Harriet Unwin (κόρη της Dora Russell, που υπήρξε μορφή του αγγλικού φεμινιστικού κινήματος και σύζυγος του φιλοσόφου Bertrand Russell), η οποία είχε ήδη δύο αγόρια αλλά είχε χηρέψει. Απέκτησαν ακόμα ένα γιο μαζί και αργότερα πήραν υπό την κηδεμονία τους (για μικρό διάστημα) άλλα δύο αγόρια.

Ένα χρόνο πριν το γάμο του ο Κόλιν Γουόρντ παρακολούθησε ένα ετήσιο σεμινάριο προκειμένου να γίνει δάσκαλος. Δίδασκε στο Wandsworth Technical College μέχρι το 1971, οπότε και επέστρεψε στην αρχιτεκτονική αναλαμβάνοντας ταυτόχρονα την έκδοση του Bulletin for Environmental Education για λογαριασμό του Town and Country Planning Association. Το 1979 παρατάει κι αυτή τη δουλειά για να αφοσιωθεί στο γράψιμο. Μετακομίζει στο Suffolk το 1980, όπου είχε την ευκαιρία να ασχοληθεί αποκλειστικά με το γράψιμο. (1)

Από το 1961 μέχρι το 1970 εξέδιδε το αναρχικό περιοδικό Anarchy, το οποίο από πολλούς θεωρούνταν το πιο σοβαρό αγγλίζικο θεωρητικό αναρχικό περιοδικό και φιλοξενούσε άρθρα πολλών σημαντικών νέων συγγραφέων, όπως ο Μάρεϊ Μπούκτσιν. Θεωρούσε τον εαυτό του αναρχοκομμουνιστή, όπως είχε δηλώσει άλλωστε και σε συνέντευξη που έδωσε στο Ράδιο 3 του BBC το 1968. Ωστόσο, οι επιρροές του, εκτός από τον Κροπότκιν, προέρχονταν από τον Μάμφορντ αλλά και τον Γκέντες. Το 1973 κυκλοφόρησε το τρίτο του βιβλίο με τίτλο Anarchy in Action, το οποίο είχε απήχηση και μεταφράστηκε από τότε σε επτά γλώσσες. Από το 1978 και μετά άρχισε να αρθρογραφεί και για άλλα έντυπα. Ο Γουόρντ υπήρξε, μαζί με τον George Woodcock, τον Max Nettlau και τον Peter Marshall ένας από τους λίγους ιστορικούς της αναρχικής σκέψης και πράξης. (2)

Ωστόσο δεν ήταν μόνο η ιστορία του αναρχισμού από τα αγαπημένα του θέματα, ένα από τα ζητήματα με τα οποία ασχολήθηκε πολύ σοβαρά ήταν αυτό της αρχιτεκτονικής. Παρ' όλα αυτά καταπιάστηκε και με μια σειρά άλλων θεμάτων, όπως αυτό της στέγασης, της ελευθεριακής και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, της οικολογίας και άλλα. Ήταν πολυγραφότατος, αφού εκτός από τα εκατοντάδες άρθρα, έγραψε ή επιμελήθηκε δεκάδες βιβλία. Ένα από τα βιβλία του που επηρέασε πολύ ήταν Το Παιδί στην Πόλη που κυκλοφόρησε πρώτη φορά το 1978, στο οποίο εξέταζε τη δημιουργική χρήση του αστικού περιβάλλοντος από τα παιδιά.

Κέρδισε κάποια βραβεία για τα βιβλία του και δίδαξε για ένα ακαδημαϊκό έτος στο London School of Economics.

Η προσοχή του είναι διαρκώς στραμμένη περισσότερο σε «προβλήματα που ενώνουν τους ανθρώπους, όπως η ανάγκη της κατοικίας, της διατροφής και η παραγωγή των αγαθών και των υπηρεσιών», παρά «στα μεγάλα φιλοσοφικά προβλήματα που απασχολούν πολλούς άλλους, όπως η φύση και ο σκοπός της ανθρώπινης ύπαρξης». Αυτή η ενασχόληση τον έχει κάνει γνωστό σε ένα κοινό ετερογενές και πολύ ευρύτερο από το σύνηθες κοινό των πολιτικών ομάδων της ριζοσπαστικής αριστεράς.

Ο Άγγλος αναρχικός, δίνοντας προτεραιότητα στην ανάπτυξη μέσα στην κοινωνία των κοινοτικών στοιχείων της συνεργασίας, της αλληλοβοήθειας, της «αυτονομίας», των «δομικών» μεταβολών που επιτελούνται στην πολιτική σφαίρα, επαναφέρει και αναπροσαρμόζει στην κοινωνία της εποχής του την ανάλυση που είχε χαρακτηρίσει μεγάλο μέρος των έργων του Κροπότκιν, του οποίου ο Γουώρντ υπήρξε ένας από τους πιο προσεχτικούς και πιο καταρτισμένους σύγχρονους αναγνώστες. Αυτό που τον διαφοροποιεί από τον Κροπότκιν είναι μια μικρότερη αισιοδοξία για το ρόλο της επιστήμης και μια μικρότερη πίστη στην αναγκαιότητα, στη δυνατότητα και στην επιθυμία ακόμα μιας πολιτικής μεταβολής επαναστατικού τύπου:

«Η τελική μάχη -υπογραμμίζει ο Γουώρντ – δεν υπάρχει. Υπάρχει μόνο μια σειρά αγώνων σε πολλά μέτωπα». Στην πραγματικότητα, «ελευθερία και εξουσία βρίσκονται πάντοτε σε αγώνα μεταξύ τους», γι' αυτό είναι αναγκαίο να σκεφτούμε μια «ιδέα της ελευθερίας και του ρόλου του αναρχισμού διαφορετική από εκείνη που παραπέμπει όλες τις λύσεις στην έλευση μιας υποθετικής ελεύθερης κοινωνίας»...

...Σε όσους ασκούν κριτική στην ελευθεριακή εναλλακτική λύση, ο Γουώρντ αντιτείνει ότι «από τη στιγμή που υπάρχει μια κοινή ανάγκη, τα άτομα είναι σε θέση, με τον αυτοσχεδιασμό, με την εμπειρία τους, ακόμα και με τα λάθη τους, να δημιουργήσουν τις συνθήκες για τη συστηματική ικανοποίησή της· και ότι η τάξη που εξασφαλίζεται με αυτόν τον τρόπο είναι πολύ πιο ανθεκτική και λειτουργική από κάθε άλλη που επιβάλλεται από μια εξωτερική εξουσία». Η αληθινή αρμονία, πράγματι, «δημιουργείται από την πολυπλοκότητα και όχι από την αδιαφοροποίητη ενότητα».

Τα πιο ευφυή πρωτοπόρα κινήματα των τελευταίων τριάντα χρόνων κινήθηκαν προς αυτήν την κατεύθυνση, απαιτώντας την αποδυνάμωση των μεγάλων κρατικών δομών, που δεν έχουν ανταποκριθεί με ικανοποιητικό τρόπο στην ανάγκη αρωγής των ανθρώπων, και προτείνοντας «μικρές ενότητες, ενσωματωμένες στο κοινωνικό πλαίσιο και θεμελιωμένες με βάση τα κριτήρια της αυτάρκειας και της αλληλοβοήθειας».

Από τις ομάδες που υποστηρίζουν μία αντιψυχιατρική προσέγγιση μέχρι τους οπαδούς του διαχωρισμού των ορφανοτροφείων σε μικρές ομάδες αλληλοβοήθειας, από αυτούς που προωθούν την απο-ιδρυματοποίηση των ασύλων μέχρι τα κινήματα που έχουν προτείνει μια διαφορετική αντιμετώπιση του προβλήματος της εγκληματικότητας, που είναι ασυμβίβαστη με την ύπαρξη των δομών της φυλακής, ο Γουώρντ προσπαθεί να δείξει ότι ένας αυξανόμενος αριθμός πολιτών, όχι αναγκαστικά πολιτικοποιημένων και έχοντας συχνά πλήρη άγνοια των ελευθεριακών ιδεών, οργανώνεται εφαρμόζοντας εναλλακτικές μεθόδους (και συχνά, στην πραγματικότητα, αναρχικές) στην επίλυση των προβλημάτων που ταλαιπωρούν τα πιο αδύναμα τμήματα της κοινωνίας: «Ο πολλαπλασιασμός των οργανώσεων αλληλοβοήθειας μεταξύ των ανέργων, των ασθενών, των περιθωριοποιημένων αποτελεί τον πιο αποτελεσματικό μοχλό για το μετασχηματισμό του κράτους πρόνοιας σε μια κοινωνία αλληλοβοήθειας, για τη δημιουργία μιας κοινοτικής αρωγής σε μια υπεύθυνη κοινότητα».

Αυτοί που τον γνώριζαν λένε ότι ήταν ένας πρόσχαρος και κοινωνικός άνθρωπος, με χιούμορ, που του άρεσε να τραγουδά. Πέθανε στις 11 Φεβρουαρίου του 2010 σε ηλικία 85 χρόνων. Η γυναίκα του Unwin, έπαθε καρδιακή προσβολή δύο μέρες μετά το θάνατό του, καταφέροντας ωστόσο να κρατηθεί στη ζωή.

Ας κλείσουμε με τα δικά του λόγια: «...μια αναρχική κοινωνία, μια κοινωνία που οργανώνεται χωρίς εξουσία, υπάρχει πάντα, όπως ο σπόρος κάτω απ' το χιόνι, ο οποίος έχει θαφτεί υπό το βάρος του κράτους και της γραφειοκρατίας του, του καπιταλισμού και της σπατάλης του, των προνομίων και των αδικιών τους, του εθνικισμού και της αυτοκτονικής πίστης του, των θρησκευτικών διακρίσεων και των προληπτικών διχασμών τους».

Σημειώσεις:

1) Για περισσότερα βιογραφικά στοιχεία βλέπε: Goodway, David, *Anarchist Seeds beneath the Snow, Left-Libertarian Thought and British Writers from William Morris to Colin Ward*, Liverpool University Press, Liverpool, 2006, σσ. 309-325.

2) Βλέπε τα αντίστοιχα ιστορικά έργα: Woodcock, George, *A History of Libertarian Ideas and Movements*, The World Publishing Company, Cleveland and New York, 1962, Nettlau, Max, *Ιστορία της Αναρχίας*, Διεθνής Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1988 & Marshall, Peter, *Demanding the Impossible, A History of Anarchism*, Harper Perennial, London, 1992.

Εργογραφία στα ελληνικά:

Αναρχισμός, μτφρ. Γιάννης Πελεγρίνης, *Ελληνικά Γράμματα*, Αθήνα, 2006.

Ελευθερία της κίνησης, *Μετά το αυτοκίνητο*, μτφρ. Γιάννης Καρύτσας-Θανάσης Κουραβέλος, Άρδην, Αθήνα 2009

“Η αναρχική κοινωνιολογία του φεντεραλισμού,” μτφρ. Ελίζα Κολοβού & Γιώργος

Φράγκος, *Ευτοπία 17*, Ιούνης, 2009, σσ. 33-41.

“Μια αναρχική προσέγγιση της πολεοδομίας,” *Ευτοπία 2*, Ιούλιος, 1999, σσ. 8-12.

“Ο αναρχισμός σαν θεωρία οργάνωσης,” στο Murray Bookchin & Colin Ward, *Αυθορμητισμός και οργάνωση*, *Ελεύθερος Τύπος*, Αθήνα, 1976, σσ. 62-81.

“Φονταμενταλισμός,” μτφρ. Νίκος Παπαδόπουλος & Μαρία Καστανάρα, *Ελευθεριακή Κίνηση 11*, Απρίλιος 1996, σσ. 25-41.

Εργογραφία (μόνο βιβλία):

1. *Violence*, 1970

2. *Work*, 1972.

3. *Anarchy in Action*, 1973.

4. *Vandalism*. Architectural Press, London. 1973.

5. *Utopia*, 1974.

6. *Tenants Take Over*, 1974.

7. *British School Buildings: Designs and Appraisals 1964-74*, 1976.

8. *Housing: An Anarchist Approach*, 1976.

9. *The Child In The City*, 1978.

10. *The Plotlanders*, 1985 (με τον Dennis Hardy).

11. *When We Build Again: Let's Have Housing That Works!* Pluto Press. London, 1985.

12. *Goodnight Campers! The History of the British Holiday Camp*, 1986.

13. *Chartres: the Making of a Miracle*, 1986.

14. *The Allotment: Its Landscape and Culture*, 1988.

15. *The Child in the Country*, 1988.

16. *The Allotment: Its Landscape and Culture*, 1988.

17. *Welcome, Thinner City: Urban Survival in the 1990s*, 1989.

18. *Freedom to Go: After the Motor Age*, 1991.

19. Reflected in Water: a Crisis of Social Responsibility, 1997.
20. Talking Anarchy (με τον David Goodway), 2003.
21. Cotters and Squatters: The Hidden History of Housing, 2004.
22. Anarchism: A Very Short Introduction, 2004.

Από autonomidraσι